

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek vedoucí práce

Autorka práce: Kateřina Tůmová

Název práce: „Specifika situace otců samoživitelů ve srovnání se situací matek samoživitelek v ČR“

Autorka posudku: Mgr. Eva Hejzlarová, Ph.D.

Bakalářská práce Kateřiny Tůmové s názvem „Specifika situace otců samoživitelů ve srovnání se situací matek samoživitelek v ČR“ si klade dva cíle: „porovnat vybrané oblasti samoživitelství na situaci matek samoživitelek a otců samoživitelů v České republice a na základě tohoto srovnání zjistit, jestli je mužské samoživitelství v porovnání s ženským samoživitelstvím v něčem specifické“ (s. 14). Toto **uchopení** (relativně častěji zpracovávaného) **tématu** samoživitelství považují za velmi originální a potenciálně přínosné, rozklad uvedených cílů do výzkumných otázek¹ hodnotím jako zdařilý a v souladu s ambicemi bakalářské práce.

Bakalářská práce je členěna na následující části: Úvod, 1 Údaje o proměnách rodinného chování a porozvodové péči o děti v ČR, 2 Teoretická východiska, 3 Cíle práce a výzkumné otázky, 4 Metodologie, 5 Harmonizace zaměstnání a péče o děti a domácnost, 6 Ekonomická situace neúplných rodin, 7 Péče o děti a domácnost, 8 Přístup okolí k samoživitelům a samoživitelkám, Závěr a diskuze. **Strukturu** práce považují za přehlednou – kapitola 1 poskytuje čtenáři/ce kontext, první čtyři kapitoly svým zaměřením nijak nevybočují z obvyklé struktury závěrečných prací, témata kap. 5-8 jsou věcně odvozeny od oblastí, které jsou jako problematické definovány v rámci teoretických východisek.

Teoretický rámec práce (kap. 2) je rozdělen na dvě části: „Samoživitelství perspektivou genderu“ (2.1) a „Problematické aspekty samoživitelství“ (2.2). Genderová perspektiva je teoretickou ve smyslu možnosti vysvětlení zkoumaných jevů, „problematické aspekty“ pak v podobě různých výzkumů samoživitelství poskytují oporu pro strukturaci studentčina výzkumu a dávají prostor pro konfrontaci s jejími výsledky, resp. pro navázání na předchozí studie. Tento přístup považují za příkladný.

Kapitolu **Metodologie** autorka strukturuje (ne zcela srozumitelně) na 4.1 Omezení výzkumu a 4.2 Medailonky informačních partnerů (logičtější by bylo členění nepojmenované části na 4.1 Sběr dat /případně ještě předsadit výzkumný design/, 4.2 Analýzu dat, 4.3 Omezení výzkumu, 4.4 Medailonky informačních partnerů); zároveň je třeba zařazení samostatných oddílů věnujících se omezení výzkumu a představení informačních partnerů ocenit, protože první demonstruje autorčinu schopnost kritického náhledu na její výzkum a může pomoci dalším studentům/kám a druhý je zas navýsost užitečný pro porozumění analytické části. Věcně vzato všechny výše uvedené části metodologická kapitola pokrývá – jako výzkumný design zvolila studentka případovou studii, co do primárních dat čerpala autorka ze čtyř rozhovorů s otcí-samoživitelem s tím, že neplývala síly na pořizování rozhovorů s matkami-samoživitelkami, ale využila předchozích výzkumů. V textu popisuje autorka také analýzu; zároveň není

¹ „1. Jaké jsou v České republice rozdíly mezi otcí samoživiteli a matkami samoživitelkami?

- Jaké jsou obecné trendy v oblasti rodinného chování a porozvodové péče v České republice?

- Kolik neúplných rodin je vedeno otcí samoživiteli a matkami samoživitelkami?

2. Jak jsou tyto rozdíly vysvětlovány z perspektivy genderu a předchozích výzkumů využívajících genderové perspektivy?

3. Potýkají se otcové samoživitelé se stejnými problémy jako matky samoživitelky?

- Volí matky samoživitelky a otcové samoživitelé stejné strategie při harmonizaci zaměstnání a péče o děti a domácnost?

- Liší se ekonomická situace rodin matek samoživitelek a otců samoživitelů?

- Přístupuje okolí rozdílně k matkám samoživitelkám a otcům samoživitelům?

4. Je mužské samoživitelství v porovnání s ženským samoživitelstvím v něčem specifické?“ (s. 15)

zřejmé, zda informační partneři s rozhovorem souhlasili pouze ústně, nebo etický aspekt výzkumu zajistil písemný dokument (a v jakém znění).

Analytická část je předmětem kapitol 5, 6, 7 a 8 s výše uvedenými názvy. Každá z těchto kapitol je více či méně zrcadlově rozdělena na popis/analýzu situace z pohledu matek-samoživitelek (1), dále z pohledů otců-samoživitelů (2) a finální porovnání (3). Toto členění je logické a přehledné². Věcně vzato pak tyto kapitoly staví na dříve vybudovaných základech v podobě předchozích kapitol a přinášejí čtenáři/ce velmi zajímavý vhled do zkoumané situace. V textu dochází k přirozenému propojení s teoretickými východisky, autorka zároveň citlivě pracuje s výzkumnými zjištěními, vyhýbá se generalizaci a upozorňuje na nutnost dalšího zkoumání.

Pokud jsem dosud hodnotila bakalářskou práci pozitivně s velmi dílčími výhradami, při hodnocení **formální stránky** práce bohužel musím konstatovat, že tato má průměrnou až podprůměrnou úroveň³. Práci odevzdala autorka v relativním předstihu, je tedy skutečně škoda, že tomuto aspektu práce nevěnovala větší pozornost. **Seznam literatury** čítá 33 položek. **Z jazykového hlediska** jde o práci průměrnou – jazyk je základně čtivý, překlepy se sice vyskytují (např. „mateřství“ v nadpisu 2.1.2), ale v míře, která výrazně neruší, vadí mi jen velmi časté chyby v interpunkci⁴.

Na bakalářské práci Kateřiny Tůmové oceňuji zejména volbu velmi zajímavé perspektivy, dobrou úroveň věcné obeznámenosti s problematikou, solidně zpracovanou metodologickou a analytickou část a celkově kvalitní akademicko-řemeslné zpracování tématu. Vyzdvihla bych zároveň netriviální závěry bakalářské práce: odlišnosti plynoucí z celkově lepšího postavení otců na trhu práce (zejména vyššího finančního ohodnocení), méně stresu v péči u otců, pozitivnější přístup k otcům samoživitelům ze strany okolí (pravděpodobně včetně zaměstnavatelů), na které je možné dále navazovat. Slabší stránkou jsou pak formální aspekty práce. Bakalářskou práci Kateřiny Tůmové na základě výše uvedeného **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnotit známkou „výborně“ s důrazným doporučením věnovat při odevzdání příští závěrečné práce větší prostor dopracování formální stránky práce.

Možné otázky pro komisi, resp. autorku:

- Kdo jsou podle Vašeho výzkumu výrazní aktéři problematiky samoživitelství (krom otců a matek)? Jak přispívají nebo mohou přispívat ke ne/pohodě neúplných rodin?
- Jaké další aspekty by bylo možné zkoumat (krom těch, které jste si zvolila) pro komparaci situace matek samoživitelek a otců samoživitelů? S jakým předpokládaným výsledkem?

V Praze dne 30. května 2016

Mgr. Eva M. Hejzlarová, Ph.D.

² Vadou na kráse je nejednotnost u kap. 5, kde je souhrnný název kapitoly „Harmonizace zaměstnání a péče o děti a domácnost“, nicméně 5.1 je pojmenovaná „Harmonizace zaměstnání a péče o rodinu z pohledu matek samoživitelek“, 5.2 „Harmonizace pracovních a rodinných rolí z hlediska otců samoživitelů“ a 5.3 „Harmonizace pracovního a rodinného života – porovnání“.

³ Vytkla bych nejednotnost fontu (viz např. s. 1), to, že kapitoly prvního řádu nezačínají na samostatné stránce, jak tomu bývá zvykem, v textu se dále vyskytují další drobné chyby: např. nejednotné nadpisy druhého řádu (srov. např. 2.2 a 3.1, viz Obsah), tyto nadpisy jsou zároveň větší než nadpisy prvního řádu, což není standardní, jedno- a dvouhlásková slova jsou ponechána na konci řádku, v seznamu literatury nejsou jednotné mezery, jméno Hasmanové Marhánkové není na rozdíl od ostatních autům/ek napsáno velkými písmeny (tamtéž).

⁴ (např. „Na základě provedených rozhovorů, jsem informace z nich získané, porovnávala s informacemi, získanými z již provedených výzkumů, týkajícími se matek samoživitelek.“ s. 47)